

ЗНАЧЕННЯ ДИДАКТИЧНОЇ ГРИ В РЕАЛІЗАЦІЇ ВИХОВНОЇ ФУНКЦІЇ УРОКУ МАТЕМАТИКИ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

У дошкільному віці та молодшому шкільному віці гра виступає основним видом діяльності дитини. У процесі гри дитина пізнає навколишній світ, дізнаючись на уроках щось нове, їй не нудно слухати навчальний матеріал. В процесі гри, діти перевіряють свою силу і спритність, діти вчаться фантазувати, відкривають цікаві та непередбачувані таємниці, із захопленням прагнуть дізнатись щось прекрасне. Педагоги у своїй роботі мають вдало навчитись користуватись іграми, для покращення навчального процесу. Закінчуючи дитячий садочок і переходячи до школи, молодші школярі зустрічаються з зовсім іншим видом діяльності, який їм зовсім не знайомим – навчанням. Проте не зважаючи на це гра для дітей залишається важливим видом діяльності та пізнання чогось нового.

Аналізуючи науково-педагогічну літературу, ми дійшли висновку, що проблемою застосування дидактичної гри у навчально-виховному процесі початкової школи займалися велика кількість вітчизняних і зарубіжних педагогів, методистів та психологів (А. Макаренко, В. Сухомлинський, Л. Беккер, О. Близнюк, З. Богуславська, А. Венгер, Л. Волкова, Н. Кудикіна, О. Матецька, Р. Миронова, О. Негневицька, О. Олійник). У 80-х роках ХХ століття багато педагогів та дослідників зробили значний внесок у розвиток дидактичної гри: Л. Виготський, С. Рубінштейн, Ш. Амонашвілі, Д. Ельконін. В. Сухомлинський.

Особливостями дидактичних ігор та їх безпосереднього впливу на всебічний розвиток особистості у свій час досліджували Є. Тіхеєва (дидактичні ігри з ляльками або ж будь-якими іншими іграшками, це могли бути предмети побуту, природній матеріал, ігри з розвитку зв'язного мовлення). Ще одним прихильником дидактичних ігор та їх використання у навчально-виховному процесі був Ф. Блехер (дидактичні ігри або математичні ігри для всебічного розвитку), А. Бондаренко (роль дидактичних ігор у вихованні самостійності й активності мислення молодших школярів).

А. Макаренко був одним із прихильників застосування гри. Він писав: «Гра має важливе значення в житті дитини... Якою буде дитина в грі, такою вона буде і в праці, коли виросте. Тому виховання майбутнього діяча відбувається перш за все в грі...» [5].

Ну думку В. Сухомлинського: «Духовне життя дитини повноцінне лише тоді, коли вона живе в світі гри, казки, музики, фантазії, творчості. Без цього вона – засушена квітка» [9, с. 66].

Є. Тихеева вважає, що гра є основним змістом життя дитини, її працею і розвагою одночасно; вона дає її душі широку можливість виявитися у всій багатогранності своїх рис і особливостей. Бо саме у грі формуються індивідуальні особливості кожної дитини, почуття колективізму, бажання допомогти [6, с. 228].

Гра виступає одним із найважливіших процесів у житті кожної дитини. Вона забезпечує необхідні психічні та емоційні умови для гармонійного та всебічного розвитку дитини. У педагога в руках є неоціненний інструмент виховання молодших школярів. Під час гри можна враховувати вікові та індивідуальні особливості дітей, створювати відповідну емоційну сферу для комфорту.

Дидактична гра – це вид учбових занять, що організовані у вигляді учбових ігор, які реалізують низку принципів ігрового, активного навчання та відрізняються наявністю правил, фіксованою структурою ігрової діяльності та системи оцінювання, є одним із методів активного навчання (В. Крутліков).

Виховна мета уроку математики у початковій школі – це виховання у дітей цінностей у відношенні до набутих ними знань. Ставлячи мету уроку вчитель має орієнтуватись на те, щоб у кожного учня проявлялись: свідомість, сенс життя, цінності, переживання та інше. Тому реалізація виховної функції уроку математики в процесі навчання має розглядатись як навчання принципам життя. Виховна функція розглядається у науці як спільна діяльність вчителя і учня, у якій орієнтування відбувається на виховання здібностей у дітей та вміння поводити себе у пізніх ситуаціях. Реалізація виховної функції під час вивчення

математики може відбуватись лише тоді, коли вчитель правильно виділить виховні завдання уроку.

Під час вивчення математики використовуючи дидактичні ігри, у дитини виховуються та розвиваються: самостійність у висловленні своєї думки; певні задатки; кмітливість і винахідливість; своя особиста життєва позиція; відповідальність за свої вчинки та дії; вміння працювати в колективі; наполегливість та цілеспрямованість у виконанні завдань математичного змісту.

I. Кузьміна дидактичні ігри розрізняє за навчальним змістом, пізнавальною діяльністю студентів, ігровими діями та правилами, організацією та взаємовідносинами між дітьми, за роллю педагога. Зазначені ознаки притаманні усім іграм, але в одних чіткіше виступають одні, в інших – інші. Існує велика кількість дидактичних ігор, але чіткої класифікації за видами немає. Часто ігри співвідносяться зі змістом навчання та виховання. У цій класифікації можна виокремити такі типи ігор: ігри за сенсорним вихованням; словесні ігри; ігри із ознайомлення з навколишнім світом; з формування математичних уявлень ігри з дидактичними іграшками; настільно-друковані ігри; псевдо сюжетні ігри [4].

Що ж стосується уроків математики у початковій школі та реалізації виховної функції потрібно використовувати ігри, які виховуватимуть у дітей колективізм, вміння висловити свою думку, наполегливість і т.д. Доцільними буде використання таких дидактичних ігор: «Хто швидше?» (під час виконання цієї гри у кожної дитини з'являється бажання перемогти, не відставати від своїх однокласників та не підвести); «Сходінки», «Чарівні фігурки», «Математична естафета», «Що зайве?», «Які по порядку?», «Яке число пропущено?» та багато інших. Використовуючи дидактичні ігри, потрібно пам'ятати, що найкраще у молодшому шкільному віці матеріал який супроводжується яскравими та барвистими демонстраціями.

Таким чином, ми дійшли висновку, що гра – це ключ в організації виховної функції уроку математики у початковій школі. Саме під час проведення гри розпочинається виховання самостійності у вирішенні завдань уроку, діти починають одне одному допомагати, тобто взаємодіяти між собою, виховується

вміння орієнтуватись в різних ситуаціях, вміння працювати в групах, а також вміння організувати свій час та з розумінням ставитись до вчителя та своїх однолітків. Тому дидактична гра займає одне з головних місць на уроках математики для реалізації виховної функції. Адже діти під час гри не відчують напруження та страху, тоді вони неодмінно краще засвоюють матеріал та поглиблюють свої знання.

Список використаних джерел:

1. Білик Т. С. Застосування інноваційних технологій на уроках математики в початкових класах /Тетяна Білик //Актуальні проблеми дошкільної та початкової освіти в контексті сучасних освітніх парадигм : збірник матеріалів науково-практичної конференції викладачів і студентів факультету дошкільної, початкової освіти та мистецтв (Вінниця, ВДПУ ім. М. Коцюбинського, 5-6 квітня 2017 р.) / за ред. О.А. Голюк ; Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, факультет дошкільної, початкової освіти та мистецтв. – Вінниця: ТОВ “Меркьюрі-Поділля“, 2017. – Вип. 6. – С. 64-66
2. Імбер В. І., Карук І. В., Колеснік К. А. Використання інформаційно-комунікаційних технологій під час застосування освітніх ситуацій у процесі групової діяльності з дітьми дошкільного віку / В. І. Імбер, І. В. Карук, К. А. Колеснік // International scientific conference «Modernization of educational system: world trends and national peculiarities»: Conference Proceedings, February 23rd. Kaunas: Izdevnieciba «Baltija Publishing», 2018. – С. 138-140.
3. Кузнецова В. И. Игровая деятельность как средство обучения [**Електронний ресурс** http://globalteka.ru/books/doc_view/13042]
4. Кузьміна І. П. **Роль дидактичної гри у навчальному процесі** [**Електронний ресурс** <http://confesp.fl.kpi.ua/ru/node/1158>]
5. Макаренко А. С. Книга для батьків / А. С. Макаренко. – К.: Радянська школа, 1980. – 328 с.

6. Макаренко А.С. Игра // История советской дошкольной педагогики: Хрестоматия / За ред. М. Н. Колмаковой, В. И. Логиновой. – М.: Просвещение, 1988 – С. 227-231.
7. Пироженко Л. В. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: Наук.-метод. посібник / Л. В. Пироженко. – К.: А.С.К., 2004. – 192 с.
8. Сорокина А. И. Дидактические игры в детском саду: (Старшие группы) /А. И. Сорокина: Пособие для воспитателей детского сада. – М.: Просвещение, 1982. – С. 7-16.
9. Сухомлинський В.О. Серце віддаю дітям / В. О. Сухомлинський // Вибрані твори: В 5-ти т. – К.: Радянська школа, 1977. – Т.3. – С. 7-282.
- 10.Щербань П. Ситуаційно-ігрові методи навчання / П. Щербань // Збірник наукових праць Полтавського педагогічного університету. – Полтава, 2005. – Вип.7. – С.105-113.
- 11.Якиляшек В. Уроки математики з елементами гри / В. Якиляшек // Початкова школа. – Київ «Педагогічна думка». – 1997. – № 6 – С. 22